

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ขึ้นในโลกมากมาย ทั้งในเชิงที่ได้ผลประโยชน์ ที่เป็นโอกาสในการเรียนรู้ วิชาการและระบบบริหารจัดการที่ก้าวหน้า และในเชิงที่เสียผลประโยชน์ ผู้มีข้อมูลมากกว่า ความรู้มากกว่า สามารถสร้างกฎ ระเบียบโลก ระบบเศรษฐกิจใหม่ และใช้ความก้าวหน้าของ IT ออกมาหาประโยชน์จากประเทศที่ล้าหลังกว่า หรือปรับตัวไม่ทัน รวมทั้งประเทศไทยด้วย ดังเช่นที่สังคมไทยสามารถติดต่อกับต่างชาติต่างประเทศสะดวก รวดเร็วขึ้นจากระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ รับรู้ข่าวสารที่เกิดขึ้นในอีกซีกโลกหนึ่งไปได้พร้อม ๆ กับประชาชนเจ้าของประเทศนั้น ๆ สามารถเรียนรู้องค์ความรู้จากมหาวิทยาลัยหรือแหล่งความรู้รูปแบบอื่น ๆ ในต่างแดน ฯลฯ ในขณะเดียวกัน สังคมไทยก็ต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ จากการรู้ไม่เท่าทัน เปิดเสรีทางการเงิน โดยที่ยังมิได้เตรียมการด้านระเบียบและโครงสร้างทางการเงินระหว่างประเทศและตลาดทุน ไว้รองรับความเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงของโลกเหล่านั้น อันนำมาซึ่งปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมายทั้งทางตรง คือ การไหลเข้ามาของวัฒนธรรมอันไม่พึงประสงค์ จากต่างประเทศ ผ่านระบบเครือข่ายข้อมูลระหว่างประเทศและแม้แต่ระบบสื่อสารมวลชนปกติ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ เป็นต้น และทางอ้อม ที่ต้องมีคนตกงาน เป็นโรคเครียดและป่วยทางจิต ปัญหาสุขภาพ ฯลฯ (สมเกียรติ พ่วงรอด, 2549, หน้า 1)

ผลกระทบอันเกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ได้ก่อให้เกิดกระแสต่อต้านขึ้นทั่วโลก จากผู้ที่ได้รับผลกระทบในเชิงที่เสียผลประโยชน์ เพราะมองเห็นว่าเป็นการเอาเปรียบจากผู้ที่เจริญทางวัตถุและมีโอกาสมากกว่า ซึ่งเราเรียกกระแสการต่อต้านนี้ว่า เป็นกระแสของ “คลื่นลูกที่สาม” ที่ต้องการสร้างความเป็นธรรมขึ้นในสังคมโลก โดยมีแนวคิดว่าจะต้องเริ่มต้นจากการกระจายอำนาจในการตัดสินใจจากรัฐบาล ที่มีระบบและโครงสร้างการบริหารไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของโลก เพื่อนำไปสู่การกระจายอำนาจด้านอื่น ๆ ในสังคม ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การสื่อสาร พลังงาน ระบบการศึกษา ลักษณะการประกอบการจึงอาจเกิดจากความขัดแย้งกันระหว่างคลื่นลูกที่สอง คือ สังคมอุตสาหกรรมแบบดั้งเดิมกับคลื่นลูกที่สาม (สมเกียรติ พ่วงรอด, 2549, หน้า 1)

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องยึดเงื่อนไขและหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ คือ ยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ เป็นแนวคิดที่มุ่งให้โรงเรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยยึดประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียน เป็นสำคัญ การมีส่วนร่วม กำหนดให้บุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการจัดการศึกษามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการร่วมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมอภิปราย เป็นต้น การกระจายอำนาจด้านการบริหารจัดการศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและภารกิจของผู้รับผิดชอบ หลักความรับผิดชอบนี้ถือว่าใครได้รับมอบหมายหน้าที่ใดต้องรับผิดชอบทำงานนั้นให้เกิดผลดีที่สุด และต้องสามารถตรวจสอบความสำเร็จได้ เพื่อขึ้นหลักประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้น โดยได้กำหนดแนวทางในการบริหารและการจัดการศึกษา อันจะนำไปสู่การปฏิรูประบบบริหารจัดการ จากแบบเดิมที่เน้นการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางไปสู่การบริหารแบบกระจายอำนาจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 1)

การกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาเป็นกลไกหนึ่งที่สามารถทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาประสบความสำเร็จได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง และเพื่อให้การดำเนินงานมีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 44 จึงได้กำหนดเจตนารมณ์ให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล มีอิสระคล่องตัวในการบริหารสถานศึกษา ได้สะดวกรวดเร็ว ถูกต้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการนำแนวคิดหลักของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ที่เน้นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา รับผิดชอบการบริหารในรูปแบบบุคคล คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2, 2550ข, หน้า 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 รับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษา โดยสนับสนุนส่งเสริมบทบาทสถานศึกษาในการเป็นนิติบุคคล สามารถปฏิบัติภารกิจในการบริหารจัดการ งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ

และประสิทธิผล โดยบริหารจัดการครอบคลุมในท้องที่ 7 อำเภอ ประกอบด้วยอำเภอพนมสารคาม สนามชัยเขต ท่าตะเกียบ แบลงยาว บางคล้า ราชสาส์น และอำเภอคลองเขื่อน โดยมีการดำเนินการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีโรงเรียนในความรับผิดชอบ จำนวน 183 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 174 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนเอกชน จำนวน 9 โรงเรียน ในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 69 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามะเข็ญตรา เขต 2, 2550ข, หน้า 2-3)

การบริหารงานสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามะเข็ญตรา เขต 2 ยังประสบปัญหา ขาดแคลนบุคลากร/ครูไม่มีความถนัดเฉพาะทาง ครูไม่ครบชั้น ขาดแคลน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สื่อที่ทันสมัย ขาดสื่อการเรียนการสอน คอมพิวเตอร์ บทเรียนสำเร็จรูป CAI ขาดนวัตกรรม เทคโนโลยีในการสอน การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร การบริหารจัดการไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ เนื่องจากในภาพรวมยังมีจุดด้อยหลายอย่าง บุคลากรต้องรับผิดชอบทำงานหลายหน้าที่ การรวมโรงเรียน ต้องใช้เวลาพนักเรียนเดินทางไปเรียนมาก ชุมชน ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ความคิดด้านการศึกษาไม่เพียงพอ ปัญหาครอบครัวของนักเรียน อาทิ ความยากจน กำพรว้า ครอบครัวแตกแยก โรงเรียนอยู่ห่างไกลจากชุมชน กันดาร นักเรียนมีน้อย ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความลำบาก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามะเข็ญตรา เขต 2, 2550ข, หน้า 9)

การบริหารโรงเรียนใช้มีประสิทธิภาพ และประสบกับความสำเร็จได้นั้นไม่มีทฤษฎี และหลักการใดที่เหมาะสมที่สุด ที่สามารถนำมาใช้บริหารได้กับทุกโรงเรียน แต่ถ้าโรงเรียนนั้น ๆ มีผู้บริหารที่เป็นมืออาชีพ ใช้หลักธรรมาภิบาลใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญในการนำเทคนิควิธีทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ ที่หลากหลายมาบูรณาการ เพื่อปรับใช้กับการบริหารจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์ สถานที่ ระยะเวลา และปัจจัยแวดล้อม จึงจะประสบกับความสำเร็จและมีประสิทธิภาพในที่สุด (สมเกียรติ พ่วงรอด, 2549, หน้า 2)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ตลอดจนนโยบายการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล กำหนดให้มีการกระจายอำนาจงานทั้ง 4 งาน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เป็นเหตุให้สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์การหรือวัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษา จากที่เคยรอรับคำสั่งจากหน่วยเหนือกว่ามาเป็นการบริหารโดยเริ่มที่ตนเองก่อนและสนองความต้องการของชุมชน โดยมีคณะบุคคลต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาโดยตรงมากขึ้นจึงต้องประสบปัญหาในการบริหารงาน โดยเฉพาะในสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งมีบุคลากรน้อยแต่มีภาระงานไม่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำนวน 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และเกณฑ์จำนวนครูในสถานศึกษา

1.3 ความสำคัญของการวิจัย

1.3.1 ทำให้ทราบปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำนวน 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

1.3.2 สามารถใช้เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 และสถานศึกษาต่างสังกัด

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 33-73) 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 69 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 69 คน ครู 305 คน รวมเป็นประชากรทั้งหมด 374 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 69 คน ซึ่งใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง และครู จำนวน 171 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางขนาดของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) และได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้จำนวนครูในสถานศึกษา ตามเกณฑ์ในสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 240 คน

1.4.2 ตัวแปรที่จะศึกษา

1) ตัวแปรต้น ได้แก่

(1) ตำแหน่ง จำแนกเป็น

ก. ผู้บริหาร

ข. ครู

(2) ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น

ก. ไม่เกิน 10 ปี

ข. มากกว่า 10 ปี

(3) เกณฑ์จำนวนครูในสถานศึกษา

ก. ต่ำกว่าเกณฑ์

ข. พอดีเกณฑ์

ค. เกินเกณฑ์

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

(1) การบริหารวิชาการ

(2) การบริหารงบประมาณ

(3) การบริหารงานบุคคล

(4) การบริหารทั่วไป

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในหัวข้อ การศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงตรา เขต 2 ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิด ดังนี้

1.5.1 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 33-73) จำนวน 4 ด้าน คือ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารทั่วไป

1.5.2 ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ของฉันทภูววิ ทดงวิไลกุล (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาจากตัวแปรตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน

1.5.3 สำหรับตัวแปร จำนวนครู ตามเกณฑ์ ใช้เกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2547) สามารถเขียนได้ ตามแผนภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 สมมุติฐานการวิจัย

1.6.1 ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 4 ด้าน แตกต่างกัน

1.6.2 ผู้บริหารและครู ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 4 ด้าน แตกต่างกัน

1.6.3 ผู้บริหารและครู ในโรงเรียนที่มีจำนวนครูตามเกณฑ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 4 ด้าน แตกต่างกัน

1.7 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1.7.1 ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก หมายถึง ข้อจำกัด ข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคที่ทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กตามภารกิจการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน การจัดทำแผนการเรียนรู้อตามกลุ่มสาระและหน่วยการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

2) การบริหารงบประมาณ หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการจัดทำและเสนอขอ งบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา การจัดสรรงบประมาณตามโครงการ การเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และ

รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การจัดหาแหล่งทรัพยากร บุคคล องค์กร และท้องถิ่นสนับสนุนในการจัดการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3) การบริหารงานบุคคล หมายถึง การบริหารงานที่เกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง การขอลือ่นตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษา วิทยฐานะข้าราชการครู การสรรหา และบรรจุแต่งตั้ง การย้ายข้าราชการครู การจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว การสร้างเสริม ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การเลื่อนขึ้น เงินเดือน การเพิ่มค่าจ้างลูกจ้างประจำและชั่วคราว งานขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ วินัยและการรักษาวินัย และงานออกจากราชการ

4) การบริหารทั่วไป หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับการดำเนินงานธุรการ งานเลขาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ ระบบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนนักเรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา การส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมสนับสนุนและประสาน จัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่น งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น การจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงานบริการสาธารณะ และงานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

1.7.2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีจำนวนนักเรียน ไม่เกิน 120 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 7 อำเภอ คือ อำเภอพนมสารคาม อำเภอบางคล้า อำเภอสนามชัยเขต อำเภอแปลงยาว อำเภอรสาธิต อำเภอท่าตะเกียบ และอำเภอคลองเขื่อน

1.7.3 ผู้บริหาร หมายถึง บุคลากรผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ซึ่งมีนักเรียนไม่เกิน 120 คน ในปีการศึกษา 2550

1.7.4 ครู หมายถึง ข้าราชการครูหรือพนักงานราชการหรือลูกจ้างชั่วคราวที่ได้รับการบรรจุ แต่งตั้งให้ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ในปีการศึกษา 2550

1.7.5 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

1) ตำแหน่ง แบ่งออกเป็น ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขิงเทรา เขต 2

2) ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ผู้บริหาร หรือครูผู้สอน ตั้งแต่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งจนถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น

- (1) ไม่เกิน 10 ปี
- (2) มากกว่า 10 ปี

3) เกณฑ์จำนวนครูในสถานศึกษา หมายถึง จำนวนครูที่ปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา ในวันที่ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น

(1) ต่ำกว่าเกณฑ์ หมายถึง จำนวนครูที่มีน้อยกว่าเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด

(2) พอดีเกณฑ์ หมายถึง จำนวนครูที่มีน้อยกว่าเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด

(3) เกินเกณฑ์ หมายถึง จำนวนครูที่มีน้อยกว่าเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด

1.7.6 ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือการรับรู้ของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัญหา การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขิงเทรา เขต 2 ในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป